

Valvontaraportti 2021
Psykososiaaliset palvelut

1. Valvonnan lähtökohdat

Porin perusturvalla on lainsäädäntöön perustuva velvollisuus valvoa sekä yksityisten asumispalvelutuottajien toimintaa (laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011) että perusturvan itse tuottamaa toimintaa. Valvontaa ohjaavan lainsäädännön tavoitteena on asiakkaiden oikeuksien toteutuminen, palvelusopimusten noudattaminen sekä asiakkaiden palvelujen ja hoidon toteuttaminen asiakassuunnitelmassa määritellyn mukaisesti. Valvonnan tarkoituksena on varmistaa ja edistää palvelujen laatua ennalta ehkäisemällä epäasianmukaisia hoito- ja toimintakäytäntöjä ja puuttamalla säädösten vastaiseen tai muutoin virheelliseen menettelyyn tai laiminlyönteihin. Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen tehtävä on tarjota asiakkaille turvalliset ja tavoitteellisen kuntoutumisen mahdollistavat asumisolosuhteet. Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen tavoitteena on asiakkaan toimintakyvyn paraneminen, sen myötä oman elämän haltuunotto ja asiakkaan siirtyminen aiempaa itsenäisempään asumismuotoon sekä parhaimmillaan lopulta pois palvelujen piiristä. Tavoitteena on edesauttaa asiakkaan mahdollisimman kokonaisvaltaista integroitumista yhteiskuntaan. Porin perusturvan psykososiaalisten palveluiden toiminnan viitekehystenä on ns. toipumisorientaatio, joka on ajattelun ja toiminnan viitekehys, missä painottuvat voimavarat, osallisuus, toivo, merkityksellisyys ja positiivinen mielenterveys. Toipumisorientoituneessa lähestymisessä painotetaan asiakkaiden oman osallisuuden vahvistamista ja tavoitellaan hyvää ja merkityksellistä elämää. Asumispalveluita järjestetään omana toimintana sekä ostamalla palvelua yksityisiltä palveluntuottajilta. Palvelun laatu määritellään kilpailutusasiakirjoissa. Porin perusturvan valvontasuunnitelma on hyväksytty perusturvalautakunnassa 24.4.2019. Tässä valvontaraportissa kuvataan valvontatoiminnan toteutuminen psykososiaalisissa asumispalveluissa vuonna 2021.

2. Ostopalveluyksiköiden valvonnan toteutuminen

Valvottavaa yksikköä on etukäteen pyydetty toimittamaan valvontakäyntiä varten seuraavat asiakirjat:

- omavalvontasuunnitelma, lääkehoitosuunnitelma
- henkilöstölista, ammatti, onko vakituinen, sijainen, tuntityössä
- henkilöstömitoitus, työvuorosuunnitelma (suunnitelma, toteuma)
- tukipalveluiden järjestäminen, henkilökunnan osuus niistä
- henkilökunnan osaaminen, lääkehoidon koulutus (lääkehoidon osaamisen perusteet-osio, psykiatrian osio, PVK-lääkkeet)
- työnohjaus, työhyvinvointi, täydennyskoulutukset, muu koulutus
- kausirokotusten hoitaminen, henkilökunta ja asiakkaat
- yhteenveto TUVA:sta, Living Skill:stä tai muusta arviointityökalusta, jolla voidaan arvioida psykososiaalista toimintakykyä.
- selvitys asunnon koosta, varustuksesta (oma wc ja suihku) sekä toimitilojen esteettömyydestä
- salassapitokäytännöt, kirjaamisen koulutus, käytettävä asiakastietojärjestelmä

Ennalta ilmoitettuja valvontakäyntejä tehtiin kuusi (Friitala, Jokikoto, Sininauha, Ratamo, Lossi ja Kaarlo). Sininauha ja Kaarlo toteutettiin paikalla käymällä, muut etänä. Ennalta ilmoittamattomia valvontakäyntejä ei tehty koronapandemiasta johtuen. Omiin yksiköihin (Veturi ja Taiteilijankoti) ei ole tehty virallisia valvontakäyntejä, mutta niiden toiminta on jatkuvan arvioinnin kohteena. Valvontakäynnit toteutettiin keväällä. Vaikeasta henkilöstötilanteesta johtuen valvontakäynnit jäivät syksyllä tekemättä.

Etukäteen toimitettujen materiaalien pohjalta valvontakäynneillä on käyty keskustelua asiakirjojen pohjalta ja puututtu mahdollisiin havaittuihin epäkohtiin. Käynnin yhteydessä on tarkastettu yksikön yhteiset tilat sekä asukkaiden huoneistot. Etäkäynneillä on valvottavan yksikön työntekijä kulkenut kannettavan kanssa ja tilat on tarkastettu tämän kautta. Aluehallintovirasto on ollut joillain käynneillä mukana vastaavasti etänä. Valvontakäynnillä on käyty keskustelua siitä, että kenelle yksikkö tarjoaa palveluita (mihin erityisesti profiloitunut), mitkä ovat yksikössä vahvuudet ja osaamiset, sekä kehittämistarpeet. Valvontakäyntien on tarkoitus olla myös ohjaavia ja yhteistyötä vahvistavia tapaamisia. Käynnit ovat myös informatiivisia ja hyvin keskustelevia sisältäen paljon myös tietojen vaihtamista. Valvontakäynnin yhteydessä on erityisesti kiinnitetty huomiota asiakassuunnitelmiin, niiden sisältöön sekä miten yksikössä tuetaan ja toteutetaan kuntoutumista edistävää toimintaa. Valvonta on kohdennettu yhtä lailla luvanvaraisiin kuin ilmoituksenvaraisiin yksiköihin

Valvontakäynnillä käydään myös keskustelua, miten yksikkö kerää palautetta toiminnastaan niin asukkailta kuin sidosryhmiltä. Aina kysytään palautetta myös kaupungin toiminnasta ja on kerrottu, että sitä voi myös lähettää kirjallisesti asumispalveluihin. Jokaisesta käynnistä tehdään tarkastuskertomus.

Valvontakäyntien lisäksi yksiköihin tehdään normioloissa vuosittain käynti, jolloin käydään läpi yhteistoiminta-alueelta tulevien asukkaiden sen hetkinen vointi, kuulumiset, kuntoutuminen, mitä tavoitteita on saavutettu ja mitä asukas tavoittelee tulevaisuuden suhteen. Käynnillä asukkaan kanssa tehdään palvelutarvearviota, eli arvioidaan, onko asukas tilanteeseensa nähden oikeassa paikassa, onko mahdollista siirtyä itsenäisempään asumiseen ja milloin se on mahdollista.

Lisäksi asumispalveluiden edustaja on ajoittain mukana asukkaiden asiakassuunnitelmanneuvotteluissa, jolloin yhteistyössä yksikön edustajien ja asukkaan kanssa mietitään hänen suunnitelmaansa. Tavoitteena on aina valvoa asukkaan etua ja sitä, että hän saa tarpeisiinsa vastaavaa palvelua ja hänen oma äänensä tulee kuuluviin.

Valvontakäynneillä on noussut esiin yksittäisiä asioita, erityisten yhtenäisiä ja suuria huolia ei noussut. Henkilökunnan määrään on puututtu. Koulutettujen kokemusasiiantuntijoiden osaamisen laajempaan hyödyntämiseen on yhä kiinnitetty huomiota. Henkilöstöön liittyvien vaikeuksien ja korona-viruksen aiheuttaman tilanteen johdosta valvontakäyntejä ei ole ollut mahdollista tehdä v. 2021 riittävästi.

3. Toiminta vuoteen 2022

Psykososiaalisissa asumispalveluissa toipumisorientaation viitekehys on vahvasti mukana kaikessa toiminnassa ja siihen liittyvää osaamista ja tietoutta on viety myös ostopalveluyksiköihin järjestämällä yksiköissä asiasta koulutusta. Tällä pyritään vaikuttamaan siihen, että yksiköiden toiminta ei olisi hoitavaa ja laitostavaa. Tavoitteena on asiakkaiden oman elämänhallinnan lisääminen ja itsenäinen, mielekäs, omannäköinen elämä. Vuonna 2022 valvontoja tullaan toteuttamaan myös teams-yhteydellä.

Yksiköihin on valvontakäyntien lisäksi tarkoitus jatkossa toteuttaa yksikön asukkaista koostuvia asiakasraateja, joissa kuullaan yksikön asukkaiden näkemyksiä ja kerätään käyttäjäkokemuksia, joita voi hyödyntää toiminnan kehittämiseen. Ennalta ilmoittamattomien valvontakäyntien tarve on tullut vahvemmin esiin ja niitä tullaan lisäämään. Yksittäisten asukkaiden kuntoutumista ja eteenpäin menemistä seurataan ja tehdään yhteistyötä yksiköiden kanssa. Koronatilanne ohjaa toimintaa edelleen hyvin vahvasti. Vuoden 2022 aikana valmistaudutaan jo hyvinvointialueen alkamiseen. Varsinaisesti siitä ei aiheudu mitään suoria toimenpiteitä, mutta jatkossa suurin osa ostopalveluyksiköissä asuvista on myös nykyisen Porin perusturvan psykososiaalisten asumispalveluiden ammattilaisten asiakkaita, lähinnä kyse on tämän tiedostamisesta.